

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEK

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6,

Cerkev za svobodo

Spričo velike duhovne in politične borbe med demokracijo in njej nasprotnimi političnimi nauki in sistemi, ki posameznika popolnoma podrejuje državi, bodisi v imenu mednarodnega komunizma, bodisi pod imenom pretiranega nacionalizma, predstavlja Francija danes tisto državo in narod, ki hodi po poti, ki jo narekuje krščanska kultura in zavest dostojnosti človeške duše in duha, ki more prav uspevati le v svobodi. Zato ni čuda, če vidimo, da stoji sveta stolica v našem zmedenem času s svojimi simpatijami čedalje bolj na strani Francije in plemenitega francoskega naroda, ki je sicer glede pojma in uresničevanja svobode v človeškem občestvu večkrat zašel predaleč, se je pa vedno vrnil k zlati sredini, ki jo v tem oziru nespomeno vedno uči katoliška Cerkev v smislu svojih velikih učiteljev in državoslovcev. To je danes tem bolj važno, ker nauki, ki svobodo posameznika in naravne svoboščine državljana omejujejo na najmanjšo mero in jo celo taje in skušajo do kraja uničiti, vedno bolj prihajajo v očitno nasprotje do katoliške Cerkve in do njenega poveljarja.

V tem oziru imamo zopet pred seboj avtoritarno izjavo, ki jo je podal v imenu sv. očeta kardinala državni tajnik Pacelli in jo je naslovil na predsednika francoskega socialnega tedna, ki se je začel v ponedeljek, 25. t. m., v Rouenu, kjer je bila sv. Jeanne d'Arc sežgana na grmadi, ker je branila svobodo svoje vesti in svojega krščanskega prepričanja zoper angleškega trinoga Izjava kardinala državnega tajnika pridobiva tem bolj na veljavi in aktualnosti, ker sledi neposredno za dvema sličnima izjavama papeža Pija XI., ki istotako poudarjata krščansko resnico glede odnosa med posameznikom in občestvom, kar se tiče svobode, in zavračata vse nasprotne sisteme in ekstreme, ki ogrožajo krščansko družbo in kulturo.

Sledeče so misli, ki jih naglašajo in podkrepljuje v imenu poveljarja Cerkve njegov državni tajnik v pismu na profesorja Duthoita, ki bo imel na francoskem socialnem tednu glavni referat:

Francoski katoliki so si izbrali za svoje razprave in sklepe predmet, ki je v sedanjem zmedenem času velike in usodne važnosti. Dve struji opazoma v viharnem valovanju naših dni, ki hočeta urediti življenje občestva v dveh popolnoma nasprotnih smereh. Ena trdi, da mora biti absolutno počelo socialnih in političnih organizacij narodov svoboda državljanov in zasebna pobuda, druga pa teži za tem, da bi se ta svoboda popolnoma podredila državnim oblastem, tako da bi svobodni posameznik vohče več ne obstojal ali pa svoje temeljne pravice užíval samo kot neko milost od države. Prvi nazor bi lahko imenovali liberalizem, drugega pa absolutizem, ki je danes zopet postal aktualen. To sta dve skrajnosti, zoper kateri se je Cerkev vedno borila, ker je skrajni liberalizem porušil vsak red, zaradi česar so v tistih časih Cerkev napadali kot sovražnico svobode same. Danes pa slišimo od neke strani očitke, da je katoliški socialni teden v Rouenu neka zastarela in zapoznela manifestacija, ki hoče jemati v zaščito liberalizem! V resnici pa je katoliška vera in Cerkev ostala do danes edini in najmočnejši branik prave svobode, namreč tiste svobode, ki je človeški osebi bistveno svojska in ji je bila podarjena od Boga samega, tako da je človek sam gospodar svojih dejanj in zaradi tega stoji na najvišji stopnji med živimi bitji. Kulturno delo katoliške Cerkve je vse veke obstojalo prav v tem, da je vzgajala človeka k pojmovanju te svobode, ki ne izključuje ogromne odgovornosti človeka za njegova dejanja in ki tako vladajočin kakor vladanin nalaga zavest, da so v tem oziru pred Bogom vsi enaki, tako da se mora posameznik zavedati svojih dolžnosti napram občestvu, obenem pa se mora država zavedati, da je dolžna varovati vsako v naravi in božji volji osnovano svoboščino, ki izvira iz dostojanstva človeške duše in človeškega duha.

Zato nas obsodba, ki jo je Cerkev vedno izrekala zoper one, ki so svobodo napačno pojmovali tako, da so opravičevali njeno zlorabo, bodisi v političnem oziru kot svobodo samovoljne revolucije, bodisi v gospodarskem, kjer je vedla do neomejenega izrabljanja bližnjega, ne sme zapeljati do tega, da bi sledili prerokom, ki danes ogrožajo najbolj upravičene državljanske svoboščine človeka. Katoličanov ni treba opominjati, da ne smejo pospeševati svobode, ki človeka nagiba, da se hoče oprustiti božjega zakona sploh in odgovedati vso pokorščino postavnih oblasti. Svoboda ne sme služiti v to, da bi se rušil državljanski red pa obči blagor, zakaj svoboda je bila dana človeku prav zato, da svobodno uresničuje Dobro, da sledi svoji pameti in da uresniči v stvarstvu moralni red, ne pa, da ga ruši. Toda katoličan mora istočasno vedeti, da država le tedaj uspeva in da je le tedaj njena organizacija najboljša, kadar državljani sodelujejo za obči blagor in morejo v ta namen sodelovati tako, da država čimbolj spoštuje upravičene posameznikove svoboščine, zakaj državljanski red ni, oziroma ne sme biti tiranski red, ki člane socialnega telesa oropa pravice, ki so svojske človekovi naravi in ki iz državljanu napravijo golo orodje despotične oblasti, to je sužnja. V tem oziru je treba spomniti sodobno človeštvo na besede papeža Gregorja Velikega, ki je bil eden največjih glasnikov rimske civilne tradicije: »Razloček med barbarškimi kralji in cesarji Rimskega imperija je sledeči: da so barbarški kralji gospodarji sužnjev

Dr. Stojadinović v Splitu

V pristanišču ga je sprejelo nad 8.000 ljudi

Split, 26. julija. AA. Na zaključku potovanja skozi severni del našega Primorja je predsednik vlade dr. Milan Stojadinović danes zjutraj ob devetih priplul v splitsko pristanišče. Na pristanišču Stojana se je že zgodaj zjutraj pred prihodom dr. Stojadinovića zbrala velika množica ljudi. V pristanišču in na obali je bilo več kot 8000 ljudi. Posebno pozornost so vzbujale slikovite narodne noše iz dalmatinskega zagorja, zlasti iz Vrličke, Drniša in Knina. Zastopana so bila vsa mesta in vsi otoki iz severne Dalmacije. Najbolj številni sta bili delegaciji iz Makarske in iz Hvara.

Ko se je ladja »Petka«, na kateri se je vozil predsednik vlade v družbi ministrov Letice, Stošovića, dr. Miletića in dr. Novakovića, približala pomolu, je godba igrala rodoljubne koračnice, a množica je začela navdušeno pozdravljati gosta. Navdušenje je bilo stopnjevalo, čim bliže je plula ladja Dr. Stojadinovića je stal na poveljniškem mostu in manifestantom odzdravljaj. Čim je ladja pristala, je prvi stopil na krov ban dr. Jablanovića in prisrčno pozdravil predsednika vlade. Nato se je dr. Stojadinović pozdravil še z ostalimi. Ta čas je zbrana množica navdušeno vzklikala kralju, državi in vladi. Po pozdravih je predsednik

vlade stopil na obalo, kjer ga je pozdravil eplitski župan. Nato je dr. Stojadinovića pozdravil poveljnik mesta divizijski general Marko Mihajlović, nato poveljnik pristanišča kapitan bojne ladje Kuster. Malo deklece je nato dr. Stojadinoviću izročilo šopek cvetja. Za tem je dr. Stojadinović v spremstvu obeh banov, splitskega in zetskega, narodnih poslancev in senatorjev ter velikega števila mestnih in banovinskih svetnikov odšel skozi špalir ljudstva k spominskemu svetilniku kralja Aleksandra, kjer je položil lovorov venec. Nato je odšel proti mestni hiši. Vso to pot ga je zbrano ljudstvo navdušeno pozdravljalo, za njim pa tudi vse prisotne ministre. Pred mestno hišo je dr. Stojadinovića sprejel župan Buč z občinskimi svetovalci. V nabitno polni dvorani mestne posvetovalnice v Splitu je bila nato konferenca JRZ. Konferenca sta se udeležila oboj banov. Predsednik banovinske organizacije JRZ minister dr. Niko Novakovića je z nekoliko toplimi besedami pozdravil dr. Stojadinovića in poudaril veliko veselje vseh prisotnih da ga vidijo v svoji sredi. Nato se je dvignil dr. Stojadinović in imel govor, ki so ga prisotni večkrat navdušeno prekinjali.

lišče je znano tako včeraj kot danes. Mi imamo v vseh vprašanih določeno stališče, čigar osnova je ta, da čeprav želimo sporazum z bivšo HSS, ne moremo voditi pogajanj o treh stvarih. Ne more biti pogajanj in razprav

o monarhiji in dinastiji,
o narodnem in državnem edinstvu in
o spremembi ustave v tem času (burno odobravanje).

Mi se zaradi tega moramo boriti za naše stališče in za te osnovne stvari, da jih sprejme ves naš narod brez izjeme. Želimo sporazum z vsemi Hrvati in to več kakor bratski sporazum, namreč sporazum na osnovi edinstva, ne da smo bratje, temveč, da smo eno. Vse pravice, ki jih imajo Srbi, morajo uživati tudi Hrvatje. Tu ne sme biti nobene razlike. Ne sme biti nikjer nadrejenih in podrejenih. Ne sme biti nikjer hegemonije niti nadvlade enega nad drugim. Tak sporazum hočemo mi razširiti na ves naš narod, na vso Jugoslavijo tako, da bo to sporazum, ki bo slonel na načelu demokracije. Mi nismo nič manj demokrati kakor naši opozicionalci, samo mi zahtevamo red in delo v demokraciji. (Navdušeno odobravanje).

Volitve — najkasneje čez eno leto

Pri zaključku svojega govora se je Stojadinović bavil z volitvami, ki jih je treba po njegovih besedah izpeljati najkasneje čez eno leto. Zdi se mi, je dejal dr. Stojadinović, da tokrat narodu ne bo težko izbrati med nami in opozicijo. Mi imamo za seboj tri leta dela. Mi imamo za seboj tri leta uspehov in naše oči sedaj niso več uprte v preteklost, temveč v bodočnost. Zato bo treba izbrati med nedelavnostjo in delom, med neuspehom in uspehom, med preteklostjo in prihodnostjo. Kdor je za stvarno, konstruktivno delo in proti brezcilnemu politiziranju, ta bo šel z nami. (Navzoči so nato zaključek govora pozdravili z navdušenimi vzkliki kralju Petru, knezu namestniku Pavlu, kraljevim namestnikom, predsedniku vlade in Jugoslaviji.)

Angleški admiral pri dr. Stojadinoviću

Split, 26. julija. AA. Točno ob 14.30 se je pripeljal z motornim člonom na ladjo »Petko« poveljnik angleškega sredozemskega brodovja admiral sir Alfred Pound v spremstvu svojega pribočnika in našega ordonančnega častnika. Na pomolu majorja Stojana je angleškega admirala sprejel pristaniški poveljnik kapitan bojne ladje Kuster ter šef kabine predsednika vlade dr. Protič, ki sta admirala odvedla do predsednika vlade. Dr. Stojadinovića je vstal in šel admiralu nasproti. V salonu na ladji sta se nato dr. Stojadinović in admiral nekaj časa prisrčno pogovarjala. Kmalu po odhodu admirala pa je po 12 odšel dr. Stojadinović v spremstvu kapitana Kustra in šefa kabine dr. Protiča na angleško admiralško ladjo »Warspite« in vrnil obisk siru Alfredu Poundu. Ko je dr. Stojadinović zapustil admiralško ladjo, so na ladji izstrelili nekaj strelov v čast predsedniku vlade.

Velik govor predsednika vlade

O zemlji in narodu od Sušaka do Splita, o zunanji in notranji politiki

V svojem govoru se je dr. Stojadinović najprej zahvalil za sprejem, ki mu je bil prirejen in ki je bil veličasten tako po številu udeležencev kakor po navdušenju naroda. Posebno pa me veseli, da sem na vsem potovanju od Sušaka do Splita občutil, da je tu doma močan nacionalni duh. Videl sem, kako brezmejno je vdanost kralju in Jugoslaviji. Poleg tega sem opazil, da so dane velike možnosti za nadaljnji razvoj JRZ v teh krajih. Treba je samo podvojeno delati, pa uspeh ne bo izostal. JRZ se prav lahko pohvali zaradi svojega dela. V prvi vrsti zaradi gradbe novih železnic, cest, za dvig industrije, pohvali se lahko z delom za povišanje cen tobaka, kakor tudi za povišanje proizvodnje tobaka sploh. Nato je dejal, da se vodijo sedaj pogajanja za odkup velike električne centrale in tovarnen družbe »La Dalmatienne«. Namen teh pogajanj je, da se podjetje, ki razpolaga z ogromno količino električne energije, uporabi v korist državnih in narodnih interesov teh krajev. Velika sila brez morja ne more obstojati. Tu navaja dr. Stojadinović primer predvojne Srbije in predvojne Rusije ter njune napore, da se prebije do Sredozemskega morja, odnosno da pride Rusija do Pacifika in Baltika. Kot eden izmed razlogov, da je Rusija propadla, se more navesti prav ta primanjkljaj svobodnih pomorskih vez, ki omogočajo nemotno oskrbovanje države z vsemi potrebščinami. Prav tako navaja dr. Stojadinović primer predvojne Srbije, ki ni mogla voditi samostojne zunanje politike, temveč se je morala od časa do časa naslanjati na Rusijo ali pa na Avstro-Ogrsko in morala tako povezovati svojo usodo z usodo drugih večjih držav.

„Jugoslavija more voditi neodvisno zunanjo politiko“

Jugoslavija je danes v mnogo boljšem položaju. Mi imamo prostrano ozemlje s 15 milij. prebivalcev, z velikimi naravnimi bogastvi in s členovito obmorsko obalo.

Danes nam je mogoče voditi neodvisno zunanjo politiko, bolj neodvisno, kakor je mogla to storiti predvojna Srbija. To je tisto, česar nekateri naši starejši politiki, zlasti pa oni iz srbskega dela združene opozicije, ne morejo razumeti. Oni gledajo še iz ozkih okvirov majhne države, kakor da so prespali svetovno vojno in kakor da ne vidijo, da namesto male države obstoji velika in močna država od Triglava do Vardarja. Mi danes moremo biti prijatelji in zavezniki drugih držav. Mi moremo to biti, ker smo zvesti svojim starim in svojim novim prijateljem. Mi moremo tudi ljubiti to ali ono tujo državo, toda mi moremo živeti in umreti samo za eno državo, za našo drago Jugoslavijo (silovito navdušenje in dolgotrajno plaskanje). Prav zato, ker ljubimo naše morje, nadaljuje Stojadinović, je naša prva dolžnost, da na tem morju ustvarimo mir. To je prvi in pravi smisel našega sporazuma s sosedno Italijo. Z Italijo hočemo mi živeti kot lojalni sosede in dobri prijatelji. Zato so sporazumi in prijateljstvo s kraljevino Italijo postali od marca lanskega leta eden izmed stalnih in trajnih činiteljev v naši zunanji politiki. In prav te dni morete videti, da so bili sklenjeni sporazumi le v korist miru na Jadranu in v korist obeh držav. Skoro vsak dan berete v časopisih, kako je bila tu ali tam potopljena kaka trgovska ladja od strani podmornice znane ali neznane dr-

žave, a zraven vidite, da na obalah našega Jadrana vlada popoln mir (navdušeno odobravanje).

„Sporazum“ ne more biti osnova notranje politike

Nato je dr. Stojadinović govoril o naši notranji politiki in dejal, da je bilo za uspeh JRZ potrebno preživeti določeno dobo, ker so se pri nas v prejšnjih letih pogosto menjavale vlade, pa se nikakor ni dala določiti stalna smer in stalna linija državne politike. Zaradi tega ni čudno, če narod ni videl pravih poti, po katerih bi moral iti. Mi smo imeli, je dejal Stojadinović, 6 vlad Uzunovića, mi smo imeli vlado Petra Živkovića, ki je za njim prišla spet vlada Uzunovića, a po kratkem času vlada Boška Jevtića. Šele za tem je prišla trajna in resna vladna kombinacija, ki se opira na zaupanje kraljevega namestništva, a istočasno na zaupanje širokih slojev našega naroda. V JRZ je danes zbrana ogromna večina Srbov, ogromna večina Slovencev, ogromna večina muslimanov in lepo število Hrvatov. Zaradi tega je in ostane današnja vladna kombinacija trajna osnova naše državne politike. Mi bomo veselo pozdravili vsako okrepitve obstoječega stanja zlasti takrat, če bo prišlo do sporazuma s tistimi Hrvati, katerih vojda je dr. Maček. Pri tem moramo gledati, da gremo naprej, a ne nazaj. Pri tem moram poudarjati, da sporazum dr. Mačka s srbskim delom Združene opozicije z dne 8. oktobra lani na noben način ne more biti osnova za naše delo. Gospodje iz srbskega dela Združene opozicije se ne prestopajo pogovarjati in razgovarjati z dr. Mačkom. Njihova ugibanja se zdi, da še niso končana. A naše sta-

Predsednik angleške vlade Chamberlain

o angleški zunanji politiki

London, 26. julija. c. Danes popoldne je podal v spodnji zbornici daljšo izjavo o zunanji politiki predsednik vlade Chamberlain. Takoj v začetku je izjavil, da odhaja lord Runciman v Prago, da bi posredoval med čkoslovaško vlado in sudetskem nemško stranko. Českoslovaška vlada je sprejela njegovo posredništvo in tako bo lord Runciman s svojimi velikimi izkušnjami lahko uspešno svetoval na obe strani. Če bo čkoslovaško vprašanje urejeno mirno, tedaj bo to velika zasluga za splošen mir in za pomirjenje Evrope. Lord Runciman pa bo v Pragi lahko deloval čisto neodvisno in samostojno.

O nezgodah angleških parnikov v španskih vodah je Chamberlain rekel, da je general Franco vstal na to, da bosta vsak sličen primer preiskovali komisiji, ki bosta sestavljeni iz angleških in francoskih častnikov. Sicer pa se v španskem vprašanju angleška politika ni spremenila.

O sporu na Daljnem vzhodu je rekel, da vlada skrbno pazi na to, da ne bi trpele angleške koristi. Obžaluje pa, da se angleški vladi ni posrečilo posredovanje med obema sptima strankama.

Vodja liberalne opozicije sir Archibald Sinclair je napadal vladno zunanjo politiko in izjavil,

človekovih svoboščin in potrebnim državljan-skim redom ter občim blagom. Če hočemo doseči ta sklad, morajo biti tako posamezniki kakor posamezne družbe dobro disciplinirane, tako da skupne sile ne bodo razbite in ne bodo med seboj prihajale v spore in v bratomorno borbo. Zato je treba vršitev svobode dobro regulirati in jo spraviti vedno v soglasje s skupnim blagom. V tako težkem času, kakor je današnji, ko gre za usodo vsega sveta, morajo katoličani dati zgled, kako je treba zbrati vse različne sile in zmožnosti človeka v delu za srečo občestva tako, da se bomo izognili vsaki tiraniji, ki ponižuje in izpodkopa svobodo in dostojanstvo človeka, ki hoče uresničevati moralno Dobro in pravi državljanski red.

To so besede in misli, ki jih poudarja kardinal državni tajnik v imenu poveljarja katoliške Cerkve.

da ni mogoče verovati v mir tedaj, ko se je treba boriti proti barbarstvu in nasilju. Napadal je Italijo, zakaj noče sporazuma s Francijo in zakaj se trudi razdvojiti Anglijo in Francijo.

Chamberlain je v svojem govoru o obisku angleške vladarske dvojice v Parizu. Ponoval pa je, da ni bilo v Parizu sklenjenega nič novega. Prijateljstvo med obema državama se je še poglobilo.

O sporazumu z Italijo je poudarjal, da je ta sporazum med Italijo in Anglijo temelj za mir v svetu, vendar pa se more začeti izvajati tedaj, ko bodo odstranjene vse nevarnosti iz španskega vprašanja. Če špansko vprašanje še ni urejeno, nista krivi niti Italija pa tudi ne Anglija.

Chamberlain hodi svoja pota

Praga, 26. jul. TG. »Prager Tagblatt« objavlja dopis iz Londona, kjer podčrtavajo, da vlada v krogi angleške vlade velika zmeda glede zadržanja do čkoslovaškega vprašanja. To pa da izvira iz tega, ker hodi Chamberlain svoja lastna pota in je v navzkrižju z zunanjim ministrom Halifaxom. V Londonu trdijo nadalje, da tudi nemška politika nikakor ni enotna. Nemški državni kancler dela svojo lastno politiko brez sodelovanja svojega zunanjega ministra. Med Hitlerjem in Chamberlainom služita kot posrednika kapetan Wiedemann in knežinja Hohenlohe. Angleška javnost izraža bojazn, da ne bi v tajnih posvetih dozorel kakšen načrt, ki ga bo morala plačati Českoslovaška. Odpislanstvo lorda Runcimana, ki prihaja na Českoslovaško kot neke vrste vrhovni razsodnik — kar je edinstveno v diplomatični zgodovini — je delo Chamberlaina samega, ki je pripravljeno posredovati za neodvisnost Českoslovaške, a hoče sam na licu mesta izrpnati vsa sredstva mirnega posredovanja. V parlamentarnih krogi se pripravljajo na zunanjepolitično debato, ki naj nastopajočo zmedo razčisti.

Zagrebska vremenska napoved: Pričakovati je lokalnega poslabšanja vremena.

Dunajska vremenska napoved: večinoma jasno, čez dan se bo pomeglilo, številne nevihte.

Angleška vlada se je zavzela za vprašanje ČSR lord Runciman kot opazovalec poslan v Prago Čehoslovaška vlada ga je sprejela

Vsa Evropa napeto pričakuje nadaljnega razvoja

Praga, 26. julija. b. Posredovalno delo britanske vlade v Pragi je dobilo konec preteklega tedna jasne oblike. Čehoslovaška vlada je sprejela predlog Velike Britanije, da pošlje lorda Runcimana v Prago kot opazovalca in svetovaleca v pogajanjih med čehoslovaško vlado in sudetsko-nemško stranko. Runciman pride te dni v Prago ter bo z njegovim prihodom čehoslovaški problem stopil v najbolj zanimivo in odločilno stopnjo.

Vest o prihodu Runcimana v Prago ni sprejeta v političnih krogih odklonilo, opazila se pa ne zadovoljnost zaradi nenadne preobrata do stališča angleške vlade ter poudarjajo, da je London le podlegel vplivu Berlina. V krogih čehoslovaške vlade želijo, da se celotni spor uredi sporazumno z zapadnimi demokracijami in v interesu splošnega mira. Jasno pa poudarjajo, da Runciman nikakor ne more biti sodnik med čehoslovaško vlado in sudetsko-nemško stranko. Čehoslovaška vlada lahko samo sprejme njegove nasvete

v dobri veri, da so v skladu z edinstvom in neodvisnostjo čehoslovaške države. Naloga Runcimana je lahko samo v tem, da daje pobudo za sporazum med čehoslovaško vlado in sudetskimi Nemci. Ta pobuda pa ne sme zadevati edinstva čehoslovaške države, pa tudi ne njenega zavezništva s Francozi in Sovjeti.

Pravo razpoloženje čehoslovaške javnosti na vest o prihodu lorda Runcimana v Prago najbolj jasno prikazuje jutranji tisk. »Lidove Novine« pišejo, da se ta ideja v načelu lahko pozdravi, ker je čehoslovaška vlada pripravljena, da bo moral vsak nevtralni opazovalec pravilno gledati na stvar in se predvsem prepričati, da predlogi Henleina niso sprejemljivi, ker bi dovedli do administrativno-političnega rušenja čehoslovaške republike. Jasno pa je, da se bodo morale naloge in oblast takšnega opazovalca šele ugotoviti, da ne bi nastala kakšna nesoglasja v značaju njegove misije kot opazovalca in in-

V Rimu

„lord Runciman — zmaga angleškega vpliva“

Rim, 26. julija. b. Imenovanje lorda Runcimana za opazovalca v Pragi smatra italijanski tisk kot senzacionalen politični dogodek. »Gazeta del Popolo« piše o tem: »Ta nenadna poteza je povzročila veliko začudenje in vseh mednarodnih političnih krogih in je izzvala vsestranske razlage. V prvi vrsti se opazila, da postavitev britanskega svetnika v Prago prepušča nasprotje od tistega, kar je čehoslovaška vlada trdila, ker se dogodki vedno bolj zapletajo. Razen tega dokazuje imenovanje lorda Runcimana za opazovalca, da je zmagal vpliv Velike Britanije ne pa Francije in Rusije, zaradi česar da bo morala čehoslovaška vlada postati bolj popustljiva.

V Berlinu

„lord Runciman — nič več kot opazovalec“

Berlin, 26. julija. b. Britanski poslanik v Berlinu Henderson je obiskal Wilhelmstrasse ter imel daljši razgovor z državnim tajnikom za zunanje zadeve. To smatrajo za nadaljevanje angleško-nemških pogajanj o čehoslovaškem sudetskem problemu, za katerega Velika Britanija želi, da se čimprej reši. Angleški načrt, da odide na Čehoslovaško kot opazovalec lord Runciman, je sporočil nemški vladi von Dirksen. Nemški diplomatski krogi odobravajo angleški načrt, vendar pa poudarjajo, da naloga Runcimana ne more biti naloga sodnika, temveč le naloga opazovalca in svetovaleca.

V Londonu

„lord Runciman — dobra izbira“

London, 26. julija. b. Ves jutranji londonski tisk posveča veliko pozornost nalogi lorda Runcimana v Čehoslovaški in izraža svoje upanje, da bo kot posredovalec med čehoslovaško vlado ter sudetsko-nemško stranko preprečil nevarno krizo, ki bi lahko nastala zaradi prekinitve pogajanj. Imenovanje lorda Runcimana je po mnenju »Timesa« dobra izbira, ki o priporoču tudi sama čehoslovaška vlada. V njem svetovna javnost vidi ne le samo dobrega sodnika, temveč demokrata čiste krvi. Prav tako uživa Runciman podporo v francoski vladi in celo Nemci pokazujejo za to rešitev dobro voljo. Hitler je pretekli teden dvakrat izjavil svojo željo, da se čehoslovaški spor mirno reši. Koncem preteklega tedna je angleška vlada ponovno jasno prišla do spoznanja, da je prepad med čehoslovaškim in nemškim stališčem še velik. Takšen spor bi imel lahko nevarne odmeve daleč izza čehoslovaških meja. Lord Runciman je pristal na to, da odide v Prago, kjer bo njegova naloga, pomagati čehoslovaški vladi z nasveti in iskati ugodno rešitev manjšinskega vprašanja. Čehoslovaška je sprejela ta angleški predlog, o njem pa sta bili takoj obveščeni francoska in nemška vlada. Runciman bo svetovalec ne samo čehoslovaški vladi, temveč tudi predstavnikom sudetsko-nemške stranke in bo v potrebi nastopil tudi kot posredovalec in razsodnik. Njegova naloga pa je sodelovati prijateljsko. On ne bo imel pooblastila, da izvede kakšne sklepe, ki bi obvezali eno ali drugo stranko. Po mnenju »Daily Maila« bo delo Runcimana nekakša predigra za sklicanje mednarodne konference štirih velicil.

Na Bledu razdelitev daril zmagovalcem v tekmah letalskih modelov

Čehoslovaška mladina podarila našemu kralju najlepše modele

Bled, 26. julija.

Včeraj zvečer so na Bledu slovesno razdelili nagrade zmagovalcem v tekmah letalskih modelov. Izročitvi so prisostvovali romunski princ Bibescu kot predsednik mednarodne letalske zveze, predsednik Aerokluba inž. Tadije Sondermayer, zastopnik vojnega ministra polkovnik Lukane, kapetan Hren, dr. Orel, polkovnik Andrejka, blejski župan g. Zabret, blejski župan dr. Benedik in drugi. Kmalu po 9 je prispel tudi zastopnik Nj. Vel. kralja general Zivojin Pavlovič, katerega sta sprejela princ Bibescu in inž. Sondermayer.

Takoj nato je otvoril slovesnost inž. Sondermayer s kratkim nagovorom. Prvo nagrado, pokal Nj. Vel. kralja Petra II., je dobila angleška skupina. Zastopnik Nj. Vel. kralja general Pavlovič je izročil krasni zlati pokal vodji angleške skupine g. Hurstonu.

Nato je sledil svečan banket v kazinski dvorani. Prvo napitnico je imel princ Bibescu, ki se je zahvalil našemu Aeroklubu za tako dobro organizacijo in gostoljubje, tekmovalcem pa za plemenito delo. Inž. Sondermayer se je zahvalil princu Bibescu za sodelovanje, potem pa je prečital spisek zmagovalcev.

Prvo nagrado je prejela, kot povedano, an-

gleška skupina in s tem osvojila pokal Nj. Vel. kralja Petra II.

Druga nagrada je prejela Francija, ki je prejela pokal vojnega ministra.

Tretjo nagrado je dobila Jugoslavija, pokal ministra za telesno vzgojo dr. Miletiča.

Četrto nagrado je dobila Čehoslovaška, tudi pokal ministra Miletiča, peto nagrado je dobila Nemčija, šesto Madžarska sedmo Švica, nadalje pa Amerika, Egipt in Bolgarska.

Razglasitev izidov so navzoči sprejeli z dolgotrajnim ploskanjem. Prvi se je zahvalil v izbranih besedah Anglež Hurston, ki se je zahvalil tudi za pokal ljubljanskega župana dr. Adlešiča, ki ga je prejela angleška skupina. Za njim je govoril zastopnik čehoslovaške skupine, ki je izjavil, da čehoslovaška mladina, kateri je naš mladi kralj ideal, podari predsedniku Aerokluba več lepo izdelanih modelov, ki se naj v imenu čehoslovaške mladine podarijo našemu kralju. Te besede so prisotni sprejeli z dolgotrajnim ploskanjem. Nato pa je v znak hvaležnosti daroval jugoslovanskim tekmovalcem krasne kristalni pokal. V imenu jugoslovanske skupine se mu je zahvalil g. Radko Mikolič iz Zagreba. Razgovor med tekmovalci in gosti je trajal še dolgo v noč, dokler se niso okoli 1 odpeljali z avtobusi proti Ljubljani.

Dr. Korošec

— častni Blejec

Bled, 26. julija.

Dne 22. julija je bil izvoljen na občinski seji na Bledu pod predsedstvom župana dr. Janka Benedika minister za notranje zadeve in vodja slovenskega naroda g. dr. Korošec za častnega blejskega občana. S tem mu je občina Bled izkazala največje priznanje za neprecenljive zasluge, ki si jih je pridobil za našo državo. V znak zahvale je g. minister dr. Korošec podaril 3000 din za blejske reveže.

Nova meščanska šola v Domžalah

Belgrad, 26. julija. m. Prosvetni minister Magarašević je na posredovanje slovenskih ministrov podpisal odlok, s katerim se v Domžalah odpre nova meščanska šola. Z novim šolskim letom 1938-39 se bosta na tej šoli odprla prvi in drugi razred.

Novi upravitelji

meščanskih šol

Belgrad, 26. julija. m. Prosvetni minister je podpisal odlok o postavitvi upraviteljev meščanskih šol v Sloveniji. S tem odlokom so postavljeni za upravitelje: na meščanski šoli v Vojniku Jože Lekše, učitelj iste šole; na I. deški meščanski šoli v Ljubljani Anton Dragan, učitelj iste šole; na I. ženski meščanski šoli v Ljubljani Ana Ojstriš, učiteljica istotam; na I. ženski meščanski šoli v Mariboru Marija Rozman, učiteljica istotam.

Po španskih bojiščih

Francova armada zajela 15.000 miličnikov

St. Jean de Luz, 26. julija. AA. Reuter. Nacionalistični listi v St. Sebastianu pišejo, da se je Francova ofenziva na estramadurski fronti zaključila z veliko zmago. Nacionalisti so ujeli 15.000 miličnikov in zaplenili več sto avtomobilov in ogromne količine streliva.

Vrhovno poveljstvo Francove armade objavlja naslednje poročilo:

Na fronti ob Ebru in v odseku pri Tortosi je sovražnik zbral številne nove oddelke in začel graditi mostove čez reko, ki pa so jih letala porušila. Republikanskim četam se je posrečilo prodreti do Viola Asco. Čete rdečih so nadaljevale z ofenzivo na južni strani reke Ebra. Nacionalisti pa so jih

ustavili z letali in legionarskimi oddelki, ki so v hudi bitki vrgli rdeče povsod nazaj čez reko.

Na valencijski fronti prodirajo nacionalisti naprej. Zavzeli smo vas Pavijo in vzpostavili zvezo z oddelki na jugovzhodni fronti. Na estramadurski fronti smo ujeli mnogo sovražnikov in zaplenili ogromno vojnega materiala.

Poročila rdečih

Barcelona, 26. julija. AA. (Havas) Napad na desno obalo reke Ebro je republikansko poveljstvo pripravljalo nekaj dni v največji tajnosti. Prehod preko reke je zahteval koncentracijo številnih čet. V mraku so republikanci postavili mostove preko reke in začeli prodirati na desno obalo Ebra. Nacionalistično letalstvo je že včeraj ves dan skušalo preprečiti to napredovanje, toda naše čete so ujele več kot 1500 ljudi. Po poročilih iz Barcelone so republikanci zbrali na tem odseku 70.000 vojakov, ki so vsi dobro opremljeni.

Rim, 26. julija. c. Angleški veleposlanik lord Perth je obiskal zunanjega ministra Ciana in se z njim pogovarjal o španskem vprašanju. Angleški veleposlanik je opozoril Ciana na to, da je barcelonska vlada že odgovorila na angleški načrt o odhodu prostovoljcev.

London, 26. julija. c. Veleposlanik barcelonske vlade je danes izročil odgovor svoje vlade na angleški načrt o odhodu prostovoljcev.

Potovanje s parnikom

„Kraljica Marija“

Belgrad, 26. julija. AA. »Jugoslovanski Loyd d. d.« v Zagrebu bo organiziral s svojo luksuzno ladjo »Kraljica Marija« še letos štiri krajsja potovanja v najbolj zanimiva pristanišča Sredozemskega morja in bližnjega vzhoda. Prvo tako potovanje se bo začelo v Benetkah ali v Splitu in končalo v Dubrovniku ali v Benetkah in bo trajalo od 5. do 25. avgusta. Drugo potovanje se začne 27. avgusta in traja do 5. septembra, a tretje od 6. do 20. septembra. Obe ti dve potovanji imata v programu obisk francoske riviere, Sardinije in najlepših mest na obalah severne Afrike. Četrto potovanje bo trajalo od 24. septembra do 14. oktobra. Udeleženci tega potovanja bodo obiskali Benetke, Split, Rodos, Ciper, Beyruth, Balbek, Damask, Haifo, Jeruzalem, Tel-Aviv, Aleksandrijo, Kairo, Luxor in Dubrovnik, kjer se to potovanje zaključuje. Za to potovanje veljajo posebne pavšalne karte z velikimi popusti. Glede prospektov, informacij in glede rezerviranja kart se je treba obrniti na pisarno Jadranske plovidbe d. d. v Belgradu, Knez Mihajlova ulica 8.

Punčec bolan

Berlin, 26. julija. AA. DNB: V nedeljo zvečer so prišli v Berlin jugoslovanski igralci za Davisov pokal. Koncem tedna bodo odigrali tekmo z Nemčijo v finalu evropske cone. Punčec še boleha za angino. V igri posameznikov ga bo moral najbrž nadomestiti Mitič, vendar o tem še ni nič sklenjenega.

Požar v Zagrebu

Zagreb, 26. julija. b. Davi ob 5.15 je izbruhnil velik požar v skladiščih »Obnove«. Gasilci so kmalu prišli, vendar pa so imeli težave z napeljavno vodo, ker je bil prvi hidrant pol kilometra oddaljen od goreče zgradbe. Ko so gasilci pričeli gasiti, je bila v plamenih že vsa stavba, dolga 30 m, v kateri je bilo 40 do 50 vagonov raznega blaga. Požar je bil povsem omejen šele ob 10 dopoldne. Trdijo, da je vzrok požara maščevanje odpuščenih delavcev. Poslopje je pričelo namreč goreti najprej v sredini, kamor je paznik takoj odšel gasiti, toda kmalu nato se je plamen dvignil še na starih straneh zgradbe.

Slovenska ženska zveza iz Amerike prihaja v Belgrad

Belgrad, 26. julija. m. Jutri ob 6.40 bo prispelo v Belgrad 16 zastopnic Slovenske ženske zveze iz Amerike. Na postaji jih bodo sprejela srbska ženska društva. Posebno Kolo srbskih sestara jim pripravila lep sprejem. Zastopnice Slovenske ženske zveze bodo za časa svojega bivanja v Belgradu tudi gostje te organizacije. Jutri dopoldne si bodo ogledale razne socialne ustanove in druge znamenitosti naše prestolnice. Po jutrišnjem pa bodo odšle na Oplenec in tam položile venec na grob kralja Aleksandra. Na povratku v Belgrad se bodo ustavile tudi na Avali in položile venec na grob neznanega vojaka.

Dunaj, 26. julija. e. Narodni socialisti so danes slovesno proslavili tretjo obletnico neuspelega puča na Dunaju dne 25. julija.

Jeruzalem v znamenju krvavih nemirov

Jeruzalem, 26. julija. b. Nov val terorizma je zajel Palestino. V Haifi je še vedno proglašeno obsedeno stanje in je ves avtomobilski promet ukinjen. V Jeruzalemu je vse mrtvo, ker ne sme nihče na ulice. Le vojniki dajejo mestu življenje in so razmeščeni skoraj na vsakih 10 metrov. Oblasti so neprestano pripravljene, ker se bojijo, da pride do nevarnih spopadov in do pokolja Judov v masah. Nad mestom neprestano krožijo britanska letala in pregledujejo področje. Vse ladje, ki bi morala pristati v Haifi, so bile usmerjene v Tel Aviv. Izid včerajšnje preiskave ni znan, ker ga oblast drži v tajnosti. Znano je le, da je bilo zaradi eksplozije peklenskega stroja ubitih 35 Arabcev in

dva Žida, ranjenih pa je bilo 65 Arabcev in 11 Židov. Hajfa, 26. julija. c. Številno smrtnih žrtev včerajšnjega bombnega atentata se je dvignilo na 60. Danes pa so Arabci ubili pet Židov.

Arabci so napadli tudi Židovsko kmečko kolonijo Jarden in je bilo tudi tam pet mrtvih. Napetost je skrajna.

Jeruzalem, 26. julija. c. Na zelenjadnem arabskem trgu na David Street so danes pravočasno odkrili peklenski stroj.

Beyreuth, 26. julija. c. Sirska vlada je odstopila. Novo vlado je zopet sestavil Mardam Djemil.

Sedem zunanjih ministrov v Kodanju:

Stališče severnih držav

Kodanj (Kopenhagen), 26. julija. TG. Konferenca sedmerih zunanjih ministrov skandinavskih in nekaterih drugih malih severnoevropskih držav (Nizozemska, Belgija, Luksemburg, Danska, Švedska, Norveška in Finska) prihaja do zaključka svojih zasedanj. Osnovno misel, ki navdaja vse te države, ki so svoje dni na konferenci v Oslu sklenile medsebojno gospodarsko sodelovanje, je izrekel zunanji minister Danske Munch, ko je na slovesni večer poudaril naslednje smernice sedmerih

Izvirni glas o mednarodnem taboru v Ljubljani

V Belgradu izhaja mesečnik »Biblioteka za fizično kulturo in vzgojo«, ki ga izdaja Slavko Obradović. V juljski številki ta mesečnik obširno poroča o mednarodnem taboru v Ljubljani, ki ga je priredila Zveza fantovskih odsekov. V glavnih obrisih opisuje potek vse velike prireditve in ga pojasnjuje s slikami. Najbolj natančno podaja

športne rezultate. O stadionu, na katerem so bile glavne prireditve, pravi, da je tako urejen, da more na njem naenkrat nastopiti 2500 telovadcev pred 50.000 gledalci. (Gotovo bo ta mera ljubljanskega stadiona veliko preskromna.) Ob koncu pa pravi članek o organizaciji, ki je ves tabor priredila in ga vodila, tole: »Kakor ima sokolstvo svojo organizacijo in pristaje po vseh slovanskih državah, tako imajo tudi orlovske organizacije svoje pristaje in ekipe v vseh katoliških državah. Te organizacije, čeprav opredeljene kot mladinske katoliške organizacije, enako negujejo nacionalno, duhovno in telesno vzgojo. Imajo svoje telovadne vrste in športne ekipe, telovadijo in prirejajo razne tekme, njihova uniforma pa je izrazito nacionalna, podobna uniformi planincev. Naše fantovske organizacije so neke vrste avantgarda Sokola kraljevine Jugoslavije na skrajnem zapadu naše države, ki s svojim plemenitim delom vzgajajo pošteno mladino za službo domovini.«

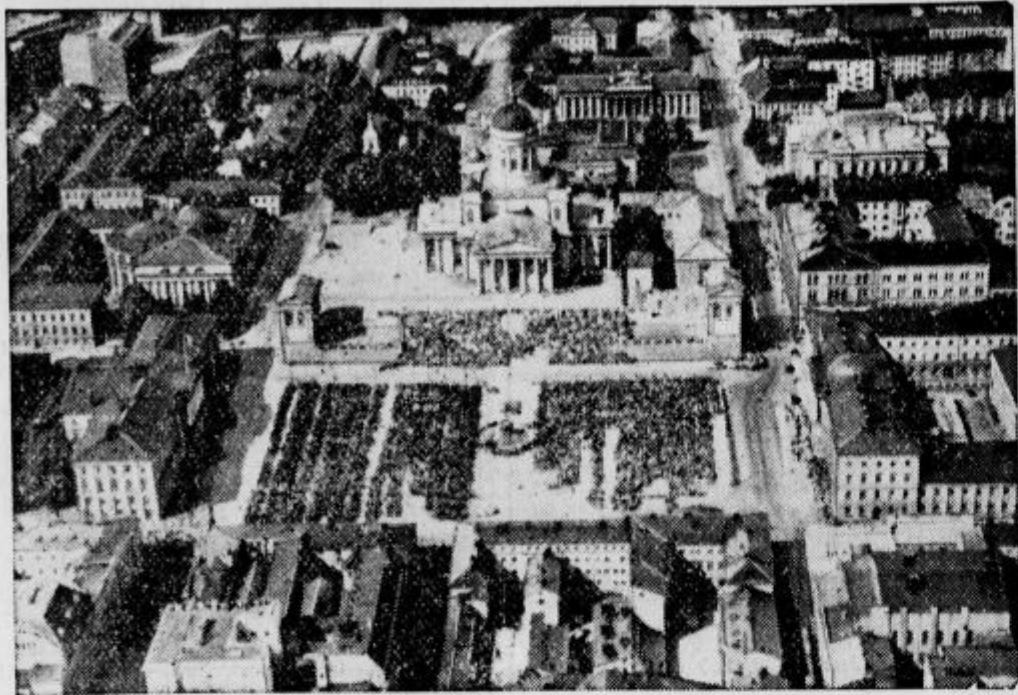
Novi konzuli

Za generalnega konzula v Trstu je bil imenovan g. Milan Radojevič, doslej tajnik zunanjega ministertva; za generalnega konzula na Dunaju pa je bil postavljen g. Radivoj Bojič, doslej nameščen v »zunanjem ministertvu«.

O primernem času za volitve

Belgrad, 26. julija. m. »Sarajevska Pravda« se v svojem uvodniku bavi tudi z vprašanjem bodočih skupščinskih volitev in med drugim ugotavlja, da bi vlada dr. Stojadinoviča, če bi razpisala volitve takoj po petomajskih volitvah, dobila ogromno večino v narodu, ker je v njem zavladalo veliko navdušenje zaradi odstranitve zloglasnega Jevtič-Popovičevega režima. Toda to glasovanje bi imelo za vlado dr. Stojadinoviča le negativni značaj in bi predvsem pomenilo obsodbo dotodanjega režima. Toda volitve, ki bodo po triletni delovni dobi, bodo imele čisto drug pomen za vlado in bodo mnogo bolj častne in važne. Pri teh volitvah bo ljudstvo izreklo svojo sodbo o vladi sami in o njenem delu. V tem oziru tako vlada kot tudi stranka, na katero se sedanja vlada naslanja, lahko mirno pričakujejo sodbo naroda.

Helsinki, mesto olimpijskih iger 1940

Ze pred desetletji, ko se je Helsinki, glavno mesto Finske, imenovalo še po švedsko »Helsingfors« in je pripadalo Rusiji, je bil sleherni tujec prevzel od tega mesta. Saj se je zdelo, kot da je človek na mah stopil z vzhoda na zahod ali skorajda na »klasični« jug Evrope. Tu ni bilo ničesar, kar bi pričalo o kakšnem neredu, o umazanosti, neurejenosti. Nikjer podolgovatih, lesenih stavb v mestu, pač pa so mogočna, javna poslopja narejena po večini iz lepega finskega granita in v zlatih črkah se leskečejo latinski izreki na njih. Učena Finska s svojo več kot stoletno univerzo je koj opazna. Trg senatorjev, Esplanada, univerza, Državni svet izražajo duha mesta, duha reda in izobrazbe.

Ta klasična pročelja, resna, lepa poslopja so po večini razporejena krog omenjenega Trga senatorjev in krog »Torgeta«, tržišča, kjer vidiš živahno pisane, domače blagove. Vidiš snažno, vpljudno ljudstvo. Povsod, tudi v hotelih (lahko pozabiš zlato uro — pa jo spet dobiš nazaj) največjo poštenost. Povsod urejen, veder svet.

S tem pa ni rečeno, da bi ne imelo mesto, kjer je 230.000 prebivalcev, od katerih sta dve tretjini Fincev, ena tretjina pa je Švedov, svojih značilnih zanimivosti. Ze to daje mestu svojo podobo, ko vidiš pred mestom vse polno majhnih in

večjih otokov na čereh, ki so deloma neobljudeni, deloma pa posejani z ljubkimi vilami in restavracijami. Urni majhni obrežni parniki, čolni in jadrnice — več kot pol prebivalcev je tako rekoč zmeraj na vodi. Najbolj priljubljen in večji skalnat otok je Högholmen. Tudi helsinška trdnjava Sveaborg stoji na takem skalnatem otoku. Koliko je videti finskih dijakov in dijakinj — saj se ženske na Finskem že več desetletij udejstvujejo v znanstvu, leposlovju in politiki. Pokrili so z belimi, črno obrobjenimi čepicami, kar daje temu univerzitetnemu mestu še posebno radostno, mladostno podobo. Toda učeno mesto s klasičnimi izreki na pročelju poslopij ni zanemarilo telesne odgoje. Slava finskih tekačev, plavačev in skakačev je to dejstvo razglasilo po vsem svetu. V Helsinku je mnogo športnih igrišč in ondi je tudi velikanski stadion.

Zvečer ima mesto še svojo posebno podobo, ko — zlasti poleti — notri v pozno, svetlo, »belo« noč poseda vse pred gostišči po cestah ali kar na

trgu — Esplanadi —, kjer stoji spomenik finskega (ne finskega!) pesnika Runeberga. Tu vidiš neobičajno dolge mize, za katerimi sedijo različni gostje v večernih urah. Ker so noči prav občutno hladne, dobijo gostje volnene oboje, da si vanje zavijejo noge. Švedski punč, ta oljnata, gosta, rumena in jako sladka pijača, ki je močno opojna, tvori kot podlaga tople ali mrzle pijače poglavitno privlačnost. Ta »švedski punč« je kaj zahrbtn. Piješ ga in piješ in ti ni prav nič, kar zmeraj si dobre volje. Ne gre ti v glavo, pač pa v noge. Ko po daljši »nočni seji« vstaneš, se ti noge zapletajo in se dobro zaveš, da si pil hud alkohol. Vendar ne vidiš skoraj nobenega pijanega človeka v mestu.

Dandanes se imenuje Helsingfors Helsinki. Finska pa se imenuje Suomi. Prebivalci finske kakor tudi švedske krvi pa tekmujejo drug z drugim, kako bi pomogli državi do čim najlepšega razcveta.

O lepi »deželi tisoč jezer« in prekrasnih slapov, resnih jelovih gozdov in krepkega zraka brez prahu bodo vsi narodi sveta dobili še lepši vtis leta 1940. Tudi samo mesto Helsinki s svojim novim mestnim delom Töölöjem, ki je poln modernih stavb in kjer sta parlament in muzej in mnogo

Časna loža, kjer sta videti Lebrun in kralj Jurij VI.

znanstvenih zavodov, bo pričalo o stremljenju države Suomi.

Pregled čez filmski svet

Chaplin pripravlja film o miru

Charlie Chaplin, ki je stopil zadnjič pred javnost s sodobno socialno satiro »Moderni časi« — od tega je že dve leti — pripravlja že dalje časa nov film s prav tako aktualno vsebino. Nad leto dni je s publicistom Timom Durantom oblikoval scenarijo in besedilo, zdaj so začeli s pripravljalnimi deli za snemanje. Kakor ponavadi tako tudi o tem filmu Chaplin in vsi njegovi sodelavci strogo molče. Delo poteka v največji tajnosti. Edino iz besedi Chaplinove žene na neki nedavni prireditvi v Hollywoodu sklepajo, da bo film imel pacifistični značaj in da bo služil ideji svetovnega miru. V kakšni obliki bo Chaplin to zamisel ostvaril, bomo videli najbrž šele čez leto ali dve. Prej delo ne bo končano.

Paul Muni kot »Juarez«

Iz Amerike poročajo, da pripravlja Warner Bros. družba za prihodnjo sezono velik zgodovinski film po drami katoliškega izpreobrnjenca F. Werfela »Juarez in Maksimilijan«. Dramo smo v slovenskem

prevodu videli predzadnjo sezono tudi v Ljubljani. Glavno vlogo v tem pomembnem literarno-filmskem delu bo imel mojster Paul Muni, ki bo z njo nedvomno dal podobno stvaritev, kakršne smo videli od njega v »Pasteurju«, v »Vesti človeštva«, v »Dobri zemlji« itd.

Greta Garbo bo igrala v komediji

Iz Stockholma poročajo, da se bo Greta Garbo na jesen vrnila v Ameriko. Igralka je več mesecev prebivala na posvetu, ki ga ima v domovini, razen tega pa je bila z dirigentom Stokovskim na znanem potovanju po Italiji. V Ameriki bo začela z delom za svoj novi film. Igrala bo glavno vlogo v veseli komediji »Ninočka«, ki jo je spisal Melchior Lengyel. To bo prvi veseli film Grete Garbo, ki si jo predstavljamo vedno le kot nosilko žalostnih, tragičnih vlog.

Zgodovinski film v barvah

Barvani film si zmagovito utira pot v svet. Zadnje tehnične pridobitve na tem področju filmske tehnike so tako popolne, da zdaj že skoraj mirno lahko govorimo o filmih v »naravnih« barvah, o čemer smo se prepričali v nekaj primerih tudi v pretekli sezoni (»Tornado« itd.) Programi filmskih družb, zlasti ameriških, napovedujejo za prihodnje leto lep del programa v »naravnih« barvah. Filmi v barvah spadajo med velike »slagerje« prihodnjih programov. Največji film na velikih ameriških družbah, »Warnerjeve«, bo prihodnjo sezono »Robin Hood«, napol zgodovinsko, napol legendarno delo o osvobodilnih bojih Angležev proti normanskim osvovjevalcem v 11. in 12. stoletju. Jedro teh bojev so pripovedke in zgodovino zvezale z legendarno postavo narodnega junaka Robina Hooda, ki je do sedaj služil samo za osebek mladinski literaturi. Film pa je to postavo vzel za nosilca resnega, heroičnega filma, čigar poudarek bo v povečevanju boja za svobodo — torej zelo aktualen in sodoben smisel. V filmu, o katerem bomo še pisali, bo srednji vek in njegov razburkan, pisani obraz prikazan v barvah, kar bo dajalo delu poseben čar in večjo prepričevalnost.

Kotiko ljudi zaposluje ameriški film

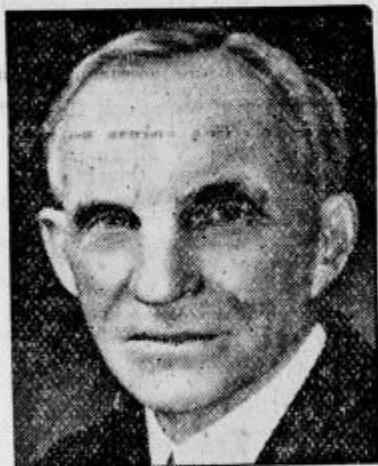
Ameriški dnevnik »Los Angeles Times« prinaša zanimivo statistiko o tem, koliko igralcev zaposlujejo razne ameriške filmske družbe v celoti. Če naj verjamejo statistiki, je leta 1928 delalo pri ameriškem filmu 206 igralcev, 95 režiserjev in 143 pisateljev, ki so pripravljali besedila za filme. V desetih letih je pa ameriški film po obsegu in po vsebini močno napredoval, kakor nam kaže ista statistika: v začetku letosnjega leta je bilo namreč pri ameriških družbah zaposlenih 547 filmskih igralcev in igralke, 111 režiserjev ter 317 pisateljev vseh narodnosti in jezikov. Ameriške družbe imajo letos, kakor pravi statistika, kupljene pravice za filmanje skoraj vseh pomembnejših starih in novejših del v svetovni književnosti. K številu igralcev je treba prišteti še ogromno vojsko statistov, igralcev za postranske vloge, tehničnega osebja itd. Zanimivo je, da so se filmski igralci, veliki in mali, lani strokovno organizirali. Strokovni organizaciji pripadajo zdaj razen redkih izjem (Greta Garbo itd.) vse ameriške filmske zvezde.

Strašni gozdni požari v USA

Na tisoče gasilcev, ki so se pripeljali z letali, skuša pogasiti velikanski gozdni požar na vzhodnem obrežju Severne Amerike. Najbolj huda je ta nesreča ob reki Campbell. Vsi farmarji z družinami vred iz tistih krajev se skupno z gasilci in vojaštvom bojujejo z ognjem, da bi se ne vnela obširna skladišča lesa, ki so vzdolž reke. Toda ognji se bližajo bolj in bolj in je oddaljen od skladišč le še dva kilometra.

Odmevi z nedavnega obiska angleške kraljevske dvojice v Parizu: Kralj Jurij VI. se je vpisal v Zlato knjigo mesta Pariza. Na desni kraljica Elizabeta in Lebrun.

Henry Ford, ameriški kralj avtomobilov, bo 30. julija star 75 let.

IVANHOE

Št. 186.

Athelstanova mati

Kakor bi hotel svojim gostom dati priliko, da bi nekoliko opazovali grajsko gospodinjstvo, je Cedric nekaj časa molče obstal. Nato pa je grajsko gospo takole nagovoril: »Plemenita Edita, ta tuja sta prišla, da v tvoji žalosti in bolečini s teboj sočustvujeta. Tule tukaj je črni vitez, ki se je tako junaško bojeval, da bi osvobodil tvojega sina, ki danes za njim žalujemo.«

Zahvaljujem se vam, plemeniti vitez, čeprav nebo ni hotelo, da bi bila vaša hrabrost rešila mojega sina. Zahvaljujem se vam in vašemu spremljevalcu, da sta mi izkazala čast in sta prišla v Coningsburgh, da tukaj delita z menoj žalost. Ti pa, ljubi prijatelj, je dejala Cedricu, »boš rad poskrbel, da bosta spoštovana gosta grajsko gostoljubnost mogla vsak čas uživati.«

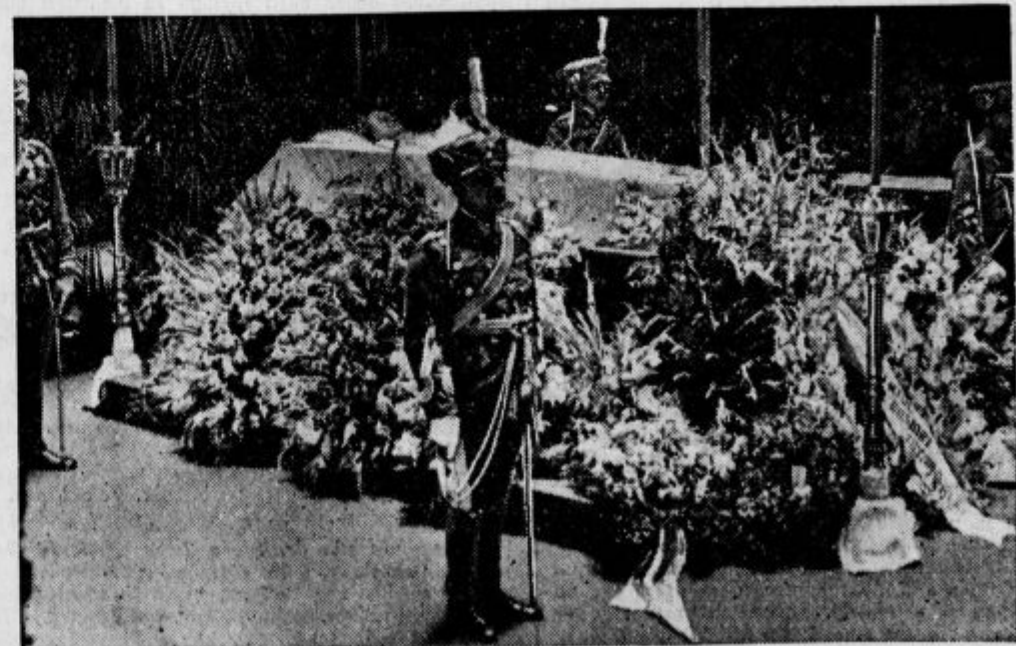
Rihard in Ivanhoe sta se globoko priklonila pred hudo preizkušano žensko, nakar ju je Cedric odvedel v večjo in bolj svetlo čumnato, kjer je bivala Rovena v sredi skoraj vseh angleških dam.

Cedric, ki v takih rečeh ni poznal preveč nežnosti, je obema vitezoma zašepetal na uho: »Vedeti morata, da je bila s plemenitim Athelstanom zaročena.«

Nato so stopili v malo manjši prostor, ki je bil določen za najuglednejše goste, ki so bili najrajši sami. Cedric ju je hotel pravkar zapustiti, ko ga je Rihard prijel za roko.

Prekoceanski letalski promet bodočnosti

Iz Washingtona poročajo: Howard Hughes, ki se je nedavno vrnil s svojega poleta okrog sveta, je zdaj opisal svoje vtise s tega poleta in o prekoceanskem letalskem prometu v bodočnosti. Pravi, da bomo nekega dne zrl s kakšnega newyorškega donebnika na morje in bomo videli prihajati letala v velikosti modernih orjaških parnikov. Leteli bodo tri do štiri čevlje (1—1½ m) nad morsko gladino. Ves čas poleta bo letalo tako nizko nad vodo. Hughes opisuje, kako se potniki s takega letala sprehajajo po krovu in opazujejo mimohiteče ladje, medtem ko kapitan in častniki pazijo pri komplikiranih napravah. Vse, karkoli se zdaj dogaja na kakem oceanem parniku, bo nekoč na letalu bodočnosti. Tudi tovore bodo bodoča letala prenašala, saj ne bodo te vožnje samo najhitrejša, marveč bodo tudi najcenejša.

V gradu Costroceni'u v Bukarešti so prošli teden umrlo romunsko kraljico-mater Marijo položili na mrtvaški oder, kamor jo je ljudstvo hodilo dva dni kropiti.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; ženitovanski oglasi 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokloidska, 3 mm visoka petlitna vrvica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znakno.

Službe iščejo

Dekle
vešče kuhe in hišnega dela, bi premenilo službo k manjši, mirni družini. Cenj. ponudbe podružnici »Slovenca« v Celju pod št. 1. september 11736.

Službo dobe

Več čevljariskih šteparic takoj sprejme Ivan Prešern, Kranj. (b)

Tapetniški pomočnik se takoj sprejme. Franc Uerman, Novo mesto. (b)

Fanta pridnega in poštenega. Iščem za pekovsko obrt. Mihael Zavodnik, Guštanj

Služkinjo ki zna nekaj kuhati, takoj sprejemem. Prednost: nad 30 let stare. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 11.729. (b)

Sestro-vzgojiteljico iščemo k 7 mesečni otroku. V poštev pridejo samo prvovrstne moči s priporočili. — Ponudbe s sliko in prepisi spricvalov poslati na Zunder, Zagreb, Mihanovičeva ulica 40-III. (b)

Raznašalca
krepkega, mlajšega, poštenega, rabim za takoj. Bonbon, Miklošičeva cesta 30. (b)

Snažno postrežnico za ves dan sprejemem za vsa gospodinjstva dela. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 11.730. (b)

Parketarji!
Združenje rokodelcev — sekcija parketnih obrtnikov Zagreb išče 30 pomočnikov parketarjev za takoj. Dober zaslužek. — Vprašati: Udruženje zanatlija, Zagreb. (b)

Natakarico simpatično in zanesljivo, in kuharico iščem za 1. avgust. Ponudbe z navedbo dosedanje službe in zmožnosti kavcije na upravo »Slovenca« pod »Kavcije zmožna« 11.727.

Kupimo

Parni kotel za ogrevanje baterij v sušilnici za lepenko, ca. 12 m² kurilne ploščke, ca. 6 atmosfer, po možnosti s pregrevalcem pare, rabljenega, vendar v dobrem stanju, kupimo. — Grad Ravne, p. Guštanj, dravska banovina. (k)

Pouk

Učencem orglarske šole želi učiti začelnika (-co) klavir samo za stanovanje. — Naslov v upravi »Slovenca« pod 11.716. u

Denar

Bančno kom. zavod - Maribor

Aleksandrova cesta št. 48
kupi takoj in plača najbolje

HRANILNE KNJIZICE bank in hranilne
VREDNOSTNE PAPIRJE 5% obveznice, bone ter srečke, delnice itd.
VALUTE VSEH DRŽAV PRODAJA SREČK državne razr. loterije.

Pohištvo!

Velika zaloga kvalitetnega pohištva! — Spalnica orehova, 13 komadov, popolnoma vezana 7.500 din. 5-letna garancija! Uradnikom tudi na obroke. Malenšek, Celovška cesta 258. (a)

Čitajte in širite »Slovenca«

Auto-motor

Avto »Chevrolet« poltovorni, 1000 kg nosilnosti, po zelo ugodni ceni prodam. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 11.726. (c)

Prodamo

Orehova jedra lepa, nudi J. Menart. — Domžale. (l)

Pisalne mize rabljene, prodam. Trgovina, Gosposvetska 6. 1.

Cvetlični med domač, zdravilni, nudi najceneje J. Menart. — Domžale. (l)

Dober jabolčnik in hrusevec kakor tudi dobro vino, večjo količino, imam naprodaj. — G. Hasenbichel, Slovenske Konjice. (l)

MALINOVEC

pristen, naraven, s čistim sladkorjem vkuhan - se dobi na malo in veliko v lekarni dr. G. PICCOLI Ljubljana, nasproti »Neboščinika«.

KOLESA

najnoviji letošnji modeli v največji izbiri naprodaj po neverjetno nizkih cenah

Nova trgovina Ljubljana - Tyrševa cesta 36 (nasproti Gospodarske zveze)

Več tisoč steklenic prodam za vsako ceno. — Ponudbe upravi »Slov.« pod »98«. (l)

Posteljne mreže izdeluje in sprejema rabljene v popravilo, najceneje Alojz Andrić, Gregoričeva 6 (pri Na-poleonovemu spomeniku).

Lokomobilo

»Wolf«, 100-140 HP, s kondenzatorjem in pregrevalnikom, rabljeno, toda v prav dobrem stanju, prodamo. — Grad Ravne, p. Guštanj, dravska banovina. (l)

Parkete

vseh vrst izdeluje in dobavlja po nizki ceni Leo Paulin, tovarna parketov in furnirja, parna žaga, pošta Straža pri Novem mestu.

VINO

pristno in poceni dobite pri **Centralni vinarni v Ljubljani** TELEFON ŠTEV. 25-73

TEL. 2951

DRVA PREMOG IV. SCHUMI DOLENJSKA CC ITA

Original. francoska kolesa

AIGLON Najboljši material, prvovrstno izdelana, fino in trpežno lakirana ter pokromana. Najlažji tek.

Model: Tour de France
Viktor Bohinec, Ljubljana Tyrševa c. 12 (dvorišče)

Posestva

Parcela skupno ali razparcelirana, v izmeri ca. 8000 m², naprodaj. Lega ob novi državni in banovinski cesti. Pogoji ugodni. Električna, vodovod poleg. Poizve se: Vizmarje 100.

V Brežicah in okolici

so naprodaj hiše, krasna stavbišča, vinogradi, sadovnjaki in gozdovi ter zaokroženi deli Attemsovega veleposestva. — Pojasnila pri inž. Miklav Otmar, Brežice. (p)

Lepo posestvo

5/6 orala zemlje, z lepim vinogradom in sadonosnikom, blizu glavne ceste, 2 uri od Maribora, naprodaj. — Vičan Vinčenc, Vukovski dol 30 — Jarenina. (p)

Hiša s pekarijo

ob glavni cesti, 10 minut od postaje Bled-Jezero, po ugodnih plačilnih pogojih naprodaj. — Poizve se v pisarni Konzuma, Ljubljana, Kongresni trg št. 2. (p)

Vinogradno posestvo

s sadonosnikom in njiva 7 ml, 14 oralov zemlje, bliž Maribora, naprodaj. Naslov v upravi »Slov.« Maribor pod 1176. (p)

Vnajem

Gostilno in trgovino skupaj ali posebej, na prometnem kraju v Ljubljani, oddam. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Avgust« št. 11.635. (n)

Stanovanja

Enosobno stanovanje oddam dvema starejšima osebam (upokojencu). 4 Močnikova 13. (o)

Vsaka vzpon ... s Champion svečicami

Glavno zastopstvo in zaloga: Robert Weinberger, Zagreb, Gunduličeva ulica 16

Jesenski lipski sejem 1938
Začetek 28. avgusta
60% popusta na nemških železnih, znatni popusti v drugih državah.
Vsa pojasnila dajejo: Zvanični biro lajpciškog sajma, Beograd, Knez Mihajlova 33/I

Začetek 28. avgusta
in častni zastopniki:
Ing. G. Tönnies, Ljubljana, Tyrševa 33, Tel. 27-62
in
Jos. Bezjak, Maribor, Gosposka ulica 25, Tel. 20-97

Konči Ahačič: **Trije tički** 35

Gospa sta postavili Luksa na mizo.

Njegova srečna lastnica bi bila z njim zelo zadovoljna, če bi le vedela, s čim naj ga hrani. Ves čas mu daje najboljšo stvar, najlepšo deteljo in najslastnejše zelje, a revček vendar stalno hušja. — Luksi poslušaj, striže z ušesi in si misli svoje. Poželjivo vdihava zajčji vonj in obuja lepe spomine.

Prijateljci se igraja z Luksom.

Zupanjo pa je obilica naglo pojedene detelje začela napenjati. Postajala je zelo trudna. Začela je zehati. Glava ji je lezla navzdol in končno je glasno zasmrčala, česar ostali gospa niti opazili nista. Pač pa jo je ves čas budno opazoval Luksi, in to že takrat, ko je kradla deteljo s krožnikov.

NAMESCENCI TVRDKI FELIKS URBANC
sporočajo vsem, ki so ga poznali, žalostno vest, da se je ponesečil njih dobri in nepozabni tovariš, gospod

Andrej Ivančič
katerega bomo spremili na njegovi zadnji poti v sredo, 27. julija ob 5 izpred mrtvaške veže splošne bolnišnice.
Ohranili ga bomo v trajnem spominu!

KATARINA VERDNIK roj. Verdnik
soproga trgovca

Na zadnji poti jo bomo spremili v torek, 26. Julija 1938, ob štirih popoldne, iz hiše žalosti, na župno pokopališče.
Šmartna pri Slovenjgradcu, 23. julija 1938
Zalujoči: Albert Verdnik, mož; Franci, Berti, Dragica, otroci

Stefan Zeromski: **Zvesta reka** IX.

V mraku, ko je preteklo že nekaj ur, odkar je odšla dragonska četa, se je vrnila gospodična Salomeja s Ščepanom iz svojega skrivališča v rebri. Hitela sta k ranjencu, ga potegnila iz kadi in spravila v posteljo. Nato pa sta se napotila takoj k reki. Iz mrtvega Olbromskega je steklo toliko krvi, da je bila cela krpa trate prepojena z njo. Gospodična Salomeja se je zgrudila na tla k mrtvem, ni mogla jokati. Človek, ki jo je gledal večeraj s pametnimi, blagimi očmi, edini, ki bi mu zaupala, je ležal v razmesarjenih ostankih. Ni razumela sledi dogodkov, tudi ne, v koliko odvisijo poedinosti dogodki od globljih vzrokov, tudi strašnega kaosa ne, ki je potegnil tudi njo za seboj in jo vrtil v sebi kot mlinsko kolo kapljico vode. Ni se zavedala, da je tudi sama majcen vzrok, ki vrti in poganja veliko kolo. Tega ji niso mogli razjasniti niti oče, preprosti, vdani vojščak, niti ranjeni vstaš, navaden entuzijast; nihče od ljudi, ki so se mudili na dvorcu, ki se je izpremenil v javno shodnico. Čutila je, da so se spustili nekateri v metez borbe, ker jih je preslepilo navdušenje, ki ne računa in ne meri; drugi, ker so slabo računali; tretje pa je objel veliki sen v svobodi ali nade vanjo; nekateri so šli na ukaz, iz mode, v množici, drugi pa od strahu pred javnim mnenjem. Le on, večerajnji gost, je edini vedel, kaj pomeni ta kaos; premeril mu je moč, mu iskal smeri in ga vodil po poti, ki jo je poznal dobro. Vse bi ji bil raztolmačil, jo poučil, kaj pomeni ta doba, ker iz njegovih oči je sevala modrost in pravičnost kot zvezde v noči. In ravno on leži pred nje-nimi nogami s razklano glavo, iz katere je sunila gola sablja celo možgane.

Ni mogla jokati. Dušilo jo je in tiščalo v grlu. Velela je Ščepanu, naj prinese lopato in izkoplje grob temu človeku. Stari kuhar je sedel na trhljem vrbovem štoru in žvečil košček črnega vojaškega kruha, ki ga je pustil nekdo na mizi v kuhinji. Ko je ponovila ukaz, je pričel godrnjati:

»Da bi zdaj tule kopali! Nič drugega, nego samo nosi, privzdiguji, pomagaj in pometaj smeti za njimi. In zdaj zopet koplji!»
»Mir! Pogledj vendar!»
»Eh, kaj bi gledal!»
»Ščepan!»
»Če se mu hoče tepeža, naj jih dobi. Nimajo drugega opravila na svetu in ga nimajo. In zdaj naj mu jaz se jamo kopljem!»
»Tiho — tiho!»
»Saj se nič ne derem. Mar ne delam vse, kakor treba?»
»Če nočete vi, Ščepan, mu pa sama izkopljem grob.«
»Nate, tu imate lopato!»

Kmalu potem pa je vendar vstal s svojega štora in začel iskati prostor na grvini ne daleč od vrta. In je zasadil z nogo lopato v mehko zemljo... Zarezal je z njo v ruši prostor za grob. Nato je pljunil v roke in začel kopati. Delal je molče in popolnoma ravnodušno. Ves ta čas je sedela gospodična Brynicksa ob pokojnikovi glavi. Niti opazila ni, kako jo gledajo izci hlevnih oglov, izci drevja kmetje, žene in otroci. V gruče so se zbirali in šepetali med seboj. Precejšen krog radovednih gledalcev se je nabral. Ščepan ni izkopal globokega groba. Trden mrak se je že spuščal, ko je prišel, prijel mrliča za noge in ga pričel vleči k jami. Gospodična Salomeja je šla za mrtvim truplom do groba. Ščepan ga spusti v vlažno, z vodo prepojeno zemljo in ga naglo zasuje s črno prstjo.

Počasi sta se vračala na dvorec. Težko je bilo iti. Prazno in hladno jima je bilo pri srcu.

Groza ju je obhajala, ko sta se ozrla na črno streho dvorca, ki je pokrivala toliko bede in nesreče. Nerada sta prestopila prag. Ko sta prišla domov, sta se odpravila najprej pospravljati za večerajšnjimi gosti ležišča, ki so še stala v velikem salonu. Gospodična Salomeja se je lotila posla ob soju lešerbe. Toda ko je pristopila in se dotaknila rjuh, odej in blazin, se je zgrozila. Na obeh posteljah je kar mrgolelo uši. Prinesla sta jih iz židovskih krčem, lesenih kmečkih pogradov, nečistih vstaških taborišč — ostale so kot sled poljskih kolovodij, ki so se vlačili po beznicah poljske bede... Uši so ostale žive, ona dva pa sta izgnila kot senca...

X. in XI.

Polovica aprila je potekla. Dolgotrajna zima, ki se je neprestano vračala, je slednjič popustila. Z rebri za dvorcem, kjer so se v grmovju še vedno skrivale krpe snega, so izvirali spomladni potoki. Vodeni curki so se spleтали med seboj v potokčke, ki so blesteli v soncu in se podili preko peščenega in strmega vrta. Poplavili so gredice, okrogle nasade in stezice, ter izpremenili vrt v nekako jezero, iz katerega je drvel mogočen potok proti reki. Dvorec pa je stal na svojem mestu. Povsod je vzklija nova trava.

Vstašovo zdravje se je obrnilo na boljše. Nad kolonom prestreljene noge se je napravil velik tvor, in ko da bi ga raztrgali krčeviti ranjenčevi kriki, je le po nekaj tednih počel neko noč. Kako so se začudili vsi trije, ko se je skliznila iz dna tvora svinčenka! Po tem dogodku si je Odrovaž opomogel, vendar pa je bil še vedno slaboten in suh. Rane na glavi so se zacelile. Vseklina pod očesom se je lepo zarastala, in zenica je bila popolnoma zdrava. Gosti lasje so pokrili brazgotine na čepinji. Knez je vstal iz postelje. Zdjaj je že tudi sam lahko odšel, če je bilo treba bežati in se skriti v hlevu.

Nekega pomladanskega dneva je stal z gospodično Salomejo pri oknu spalnice. Pupineti je popeval s skrivljeno glavico, ko pa je videl, da se kaže sonce izza pomladnih oblakov, je zažgolel še glasneje. Pod oknom je vzklija po prej praznih gredicah svetla trava in se bleščala v pomladnem žaru s tisoči mladih peresec. Sredi velikega nasada je stala mlada vitka breza, ki je prehajala že v pravo drevo, vendar pa je še slabotna in tanka. Nežni popki zvihljev listov so se posuli po vejah, vrhovih in bokih. Skozi to prosojno obleko so se videle vse vejice in veje, grane in njihove mladice. Breza je stala v pomladni kopreni kot angel, ki je letel z mimo plavajočimi oblaki in se spustil za trenutek na nesrečno zemljo, da si odpočije. Potočki so drveli še tu in tam po vrtu z blazno naglico proti reki, in razvratna radost, razigrani čar življenja je trepetal v njihovem spenju. Eden takih potočkov se je vil po nekdanjem parku in preplaval nasad, na katerem se je lesketala mala breza. Prekril je travo in sprostil preko nje žolto prevleko tuje, s hribo donešene gline. Breza je bila njegovo hladno vodo in diven nasmeh se je razlival z nje po potočku in se spajal z njim. Prav tak nasmeh je legel na ustne nasade Odrovaža in gospodične Salomeje. Veselila sta se ob pogledu na drevesa in bujne vodice. Po tolikih tednih, ki sta jih prestala v trpljenju, se jima je zopet prvič utrgal iz prsi svoboden dih radosti. Minila je tudi huda zima, katere ostrost sta okusila in občutila v tako zvrhani meri. Zavel je spet topel vetrni in mrtva zemlja je odprla svoje životvorne sokove. Kot prepad jima je bila ta zima, prepad, poln groze in teme. Ozirala sta se po tratih in oblakih. Nato sta uprla oči drug v drugega:

»Če vidi Dominik to pomlad?« je vprašala gospodična Salomeja ne toliko svojega tovariša, kot pa ves prostrani vrt.

»Saj ni Dominika,« je odgovoril knez.